

EVTANAZIYA: “ÖLÜM HÜQUQU”, YOXSA CİNAYƏT?

Firavan Alizada

*Baku State University, 2nd year student in
Law Faculty*

GİRİŞ:

Hazırda evtanaziya sağalmayan xəstəlikdən əziyyət çəkən xəstələrin öz arzuları ilə ölümlərini həyata keçirilməsi kimi əsaslandırılarsa da, bu anlayış XX əsrin ikinci yarısında nadir əxlaqi və qanuni fenomen kimi ortaya çıxıb. Evtanaziyanın yaranma tarixini və mahiyyətini araşdırdıqda isə, onun ictimai təhlükəlilik dərəcəsi ilə yanaşı, həm də ifrat formada mənəviyyətsizlik və vəhşiliklə bağlı olduğunu asanlıqla görmək mümkündür. Üstəlik, evtanaziya Azərbaycan Respublikasının milli-mənəvi dəyərləri ilə yanaşı, mövcud qanunvericiliyi – cinayət, tibbi, etik və dini norma və təlimləri ilə də ziddiyyət təşkil edir və bir sıra ağır cinayətlərlə sıx bağlı hal kimi qəbul edilir.

Buna baxmayaraq, müasir dövrdə qərb dövlətlərində əsas götürülən “bütün insanların öz həyatlarını sərbəst həll etmək hüququ var və hər bir şəxs öz seçimində sərbəstdir” prinsipinə söykənən bəzi şəxslər insanın öz ölümünə razılıq verməsinin gərəkliliyini də onun əsas hüquqları sırasına daxil etməklə, evtanaziyanın Azərbaycanda da tətbiqinin tərəfdarı kimi çıxış edirlər və bu zaman digər ölkələrin təcrübəsini misal gətirirlər. Doğrudur, qədim dövrlərdə də evtanaziya mövcud olub, lakin Qədim Yunan və Roma dövlətlərində “özünü öldürmə” həmişə pislənilib.

EVTANAZIYA NƏDİR VƏ O, HANSI ÖLKƏLƏRDƏ TƏTBİQ EDİLİR?

Orta əsrlərdə İngiltərədə isə özünü öldürmə qəsdən adam öldürmənin sadə növü hesab edilirdi. Evtanaziya təlimi ilk dəfə XVIII əsrdə ingilis filosofu Frensis Bekon tərəfindən irəli sürülüb. F.Bekonun fikrincə, evtanaziya can verməklə müşahidə edilməyən yüngül və ağrısız ölümdür. Yaponiyada isə özünü öldürmə samuray ənənəsinin zəruri tərkib hissəsi kimi ortaya çıxıb. Üstəlik, dərhal başa çatan ölümü və ya canverməni iştirakçılar da müşahidə edirdilər. Yaponiyada “xarakiri” (“qarnıçıma”) özünəqəsdin bir forması olsa da, bu,

həmin xalqın tarixi-mədəni ənənələrinin simvolu hesab edilir. Bu qəsdin mahiyyətində isə düşmənin əlinə sağ keçməmək və şərəfli ölüm durur. 1933-cü ildə Almaniyada nasistlər hakimiyyətə gələndən sonra onlar ilk növbədə irsi xəstəliklərin sterilizasiyası haqqında qanun qəbul etdilər. Üçüncü Reyxin “T-4” adlandırılan bu proqramı geniş tətbiq edilməyə başlandı. İkinci dünya müharibəsi dövründə Almaniyada evtanaziya ilə bağlı qeyd edilən proqrama uyğun olaraq, həbs düşərgələrində insanların öldürülməsi qanuniləşdirildi. XX əsrin 70-80-cı illərində Hollandiyada da qanunvericilik və tibbi təşkilatların razılığı ilə xəstənin ölümünü asanlaşdıran dərmanların tətbiq edilməsinə icazə verildi. 1980-cı ildə Papa II İohan Pavel evtanaziyanın tətbiqinin əleyhinə Deklarasiya qəbul etdi. 1996-cı ildə Avstraliyanın şimal ərazisində könüllü evtanaziyanın qəbuluna səs verilsə də, 9 aydan sonra Federal Parlament həmin qanunu ləğv etdi. 1997-ci ildə ABŞ-ın Oreqon ştatında “Ləyaqətli ölüm” barədə qanunun qəbuluyla, müəyyən edilmiş şərtlər daxilində özünü öldürməyə kömək edilirdi. Həmin şərtlərə pasientin yaşının 18-dən yuxarı olması, Oreqon ştatında daimi yaşaması, anlaqlı surətdə qərar qəbul etmək imkanının olması, ölümqabağı xəstəliklə bağlı iztirablarının çox olması, eyni zamanda ölümünə ən azı 6 ay qalması kimi amillər daxil idi. Bundan əlavə, xəstənin bir yazılı və iki şifahi müraciəti olmalı, könüllü dərman qəbul etməli idi. 2003-cü il məruzəsinə görə, həmin ştatda “şəfqətli ölüm”lə 171 hadisə qeydiyyata alınmış, evtanaziya ilə bağlı 67 nəfər dərman qəbul edib ölmüş, 2 pasient isə ölüm ayağında olmuşdur. Ümumi müraciət edənlərdən 10 nəfəri isə hələ də yaşayır.

Avropa ölkələrində xüsusən 2001-ci ildə İsveçrənin Milli Soveti evtanaziyanın tətbiqinə icazə verdi. 01 fevral 2002-ci ildə isə Hollandiyada könüllü evtanaziya və özünü öldürməyə kömək edilməsinə icazə verildi. 2002-ci ildə Belçikada da, Hollandiyada olduğu kimi, qeyd edilən qanun qəbul edildi.

AZƏRBAYCAN QANUNVERİCİLİYİNDƏ EVTANAZİYA: HÜQUQİ, TİBBİ VƏ DİNİ BAXIMDAN ŞƏRHİ

XX əsrin 90-cı illərində ABŞ-da Kiriş Kordanın rəhbərlik etdiyi kilsə evtanaziyası fəaliyyətə başlamışdı. Bu təşkilatın fəaliyyəti köhnə, lakin həll edilməmiş və nəzarət olunmayan dünyada əhalinin qlobal artımının qarşısını almağa yönəlmişdir. Korda dörd prinsip əsasında – suisid, sodorniya, hannibalizim və mayalanma əleyhinə dərmanlardan istifadə etməklə, bu problemin həll edilməsinin mümkün olduğunu göstərmişdir. Bu təlimdə göstərilən suisid, yəni özünü öldürmə dərəcəsinə çatdırma (Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 125-ci maddəsi) maddi, xidməti və s. cəhətdən asılı olmuş zərərçəkmiş şəxsi onunla amansız rəftar etmə, onun ləyaqətini mütəmadi olaraq alçaltma, ona hədə-qorxu gəlmə yolu ilə özünü öldürmə və ya özünü öldürməyə cəhd həddinə çatdırma kimi başa düşülür.

Böyük Britaniyanın ensiklopediyasında “suisid” termininin izahı aşağıdakı kimi göstərilib: “Heç kəs real olaraq bilmir ki, nə üçün insanlar özlərini öldürürlər”. Statistik məlumatlara görə, hər 4 suisid nəticəsində 4 ölümdən 3-nü sağlam şəxslər törədirlər. Bu kateqoriyalı cinayət törədənələr ağır depressiya keçirənlər, ağıl zəifliyi olanlar və narkomanlar da ola bilərlər. Səbəblər isə onların lazımı səviyyədə tərbiyə almamaları, natamam təhsil, ailə faciəsi (münaqişələri), ağır tale və s. ola bilər.

Göründüyü kimi, suisid ölkəmizdə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 125-ci maddəsində qeyd edilən tövsifedici əlamətlər olduqda cinayət tərkibi yaranır.

Qərb ölkələrindən fərqli olaraq, Azərbaycan qanunvericiliyində evtanaziya cinayətinin öz tərkibinə görə çox mürəkkəb olub, törədilmə üsulu, motiv və məqsədi, cinayətin subyektinin qəsdən adam öldürmənin ağırlaşdırıcı növü kimi qəbul edilir.

Tibbi nöqteyi-nəzərdən götürdükdə, ölümün fizioloji və patoloji formaları vardır. Fizioloji ölümdə insanın ölümü təbii proses olub həyat fəaliyyətinin dayanması ilə başa çatır və bu ölüm cinayət hesab edilmir, yəni insan ona verilən ömrü yaşayır. Patoloji ölüm isə xəstəlik və zorakı hərəkətlərlə bağlı olub, motiv və məqsədindən asılı olaraq, cinayət hüquqi əhəmiyyət kəsb edir. Mənəvi və dini nöqteyi-nəzərdən isə insan ona verilən həyatı yaşamalardır.

Belə ki, Qurani-Kərimin “Ali-İmran” surəsinin 145-ci ayəsində deyilir: “Allahın izni olmayınca, heç kəsə ölüm yoxdur. O, (lövhə-məhfuzdur) vaxtı müəyyən edilmiş yazıdır”.

Və ya “Əl-Nisa” surəsinin 78-ci ayəsində deyilir: “Harada olursunuz olun, hətta uca və möhkəm qalalar içərisində olsanız belə, ölüm sizi haqlayacaq”. “Əl-İsra” surəsinin 33-cü ayəsində deyilir: “Allahın haram buyurduğu cana haqsız yerə qəsd etməyin”. Quranla yanaşı, digər müqəddəs kitablarda da insan həyatına qəsd qadağan edilir. Nəzərə almaq lazımdır ki, harada yaşamalarından asılı olmayaraq, hər bir müsəlman ailəsi üçün Quranın müddəaları ümdə vəzifə hesab edilir.

F.V.Nitsşe 1888-ci ildə yazdığı “Antixrist” əsərində qeyd edirdi: “...Xristianlıq şəfqətli din hesab edilir. Lakin şəfqətlilik, rəhmdillik inkişaf qanunu olan seleksiyanı ləngidir. Artıq ən azı 2 min il keçməsinə baxmayaq, bir dənə də olsun Allah yaranmamışdır... Allahın tək olması məlumdur”. Z. Freyd “Gələcəyə aid bir illüziya” əsərində qeyd edirdi ki, psixozanalizdə günah (təqsir) dindən az rol oynamır və bütün hllarda günah əsas amildir. Yəni, Qərb düşüncəsində insanlıq hər keçən günün daha yaxşı olub geriçevrilməz bir sonsuzluğun içində olması kimi qəbul edilir.

İsveç Kralı III Qustav özünün “Hicazda İslam” kitabının müqəddiməsində yazır: “İslamın əsası çox sadədir. Bu, “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur” kəlməsidir və bu həqiqət Məhəmməd Peyğəmbərə nazil olmuşdur. Siz Quranda indiki dövrün elmlərinə zidd olan heç bir şey tapa bilməzsiz və bu dinə riayət etməyə dəyər”.

Nəzərə almaq lazımdır ki, Quran bütün səmavi kitablara (Tövrat, İncil, Zəbur və s.) iman gətirməyi, nicat yolunun həmin müqəddəs kitablara vasitəsilə tapılmasını tövsiyə edir. (“Əl-Bəqərə” surəsi, 4-5-ci ayə). Bütün bunlar onu göstərir ki, insan övladı üçün mənəviyyat və etiqad onu formalaşdıran, ailədə, cəmiyyətdə sağlam düşüncəli, vətənpərvər kimi yetişməkdə və öz övladlarını da bu ruhda tərbiyə etməkdə çox önəmli vasitələrdir.

Evtanaziya ilə bağlı cinayət qanunvericiliyinə gəldikdə, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 135-ci maddəsində həmin cinayətin subyekti 16 yaşına çatmış hər hansı anlaqlı şəxs ola bilər. Belə şəxslər qismində zərərçəkmiş şəxsin qohum, valideyn və tibb işçilərinin olması nəzərdə tutulur. Bu halda xəstənin xahişi ilə onun ölümü:

- 1) obyektiv cəhətdən hər hansı vasitə ilə;
- 2) yaxud hərəklə tezləşdirmə;
- 3) və ya onun həyatının davam etməsinə kömək edən süni tədbirləri dayandırma formalarında icra edilməsi qeyd edilir.

Lakin istər Cinayət Məcəlləsinin həmin maddəsində, istərsə də Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin şərhinə dair ədəbiyyatlarda xəstəliyin hansı mərhələsində evtanaziyanın icra olunması və s. faktorlar qeyd edilməyib. Belə ki, tibbi nöqtəyi-nəzərdən xəstəliyin təsnifatı onun etiologiyasından (səbəb və əmələ gəlmə şəraiti), patogenezi mərhələsindən (xəstəliyin inkişafı, orqanizmə vurduğu zədə və s.), xəstəliyin mahiyyətindən (psixi, ictimai faktorlar), xəstəliyin mərhələlərindən: latent dövrü (qızıl dövrü), prodromal (xəbərdarlıq dövrü), xəstəliyin yüksək inkişaf mərhələsi (bütünlüklə üzə çıxması), həlledici dövrü (bu dövrəyə sağalma, ya ölüm), ölüm (kliniki və ya bioloji) – asılıdır.

Bundan əlavə, xəstəliklərin əmələ gəlmə və gedişinə təsir göstərə bilən patogen daxili və xarici faktorlar mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Belə ki, patogen xarici faktorlar mexaniki (travmatik şok), fiziki (müxtəlif şüa enerjiasının təsiri, atmosfer təzyiqi, radiasiya və s.), kimyəvi (qida, sənaye məhsulları və müxtəlif üzvi, qeyri-üzvi maddələrlə zəhərlənmə və s.), bioloji (qidalanmanın pozulması, mikroblar, karozitlər və s.), psixi (ali sinif fəaliyyətinin həddindən artıq gərginliyi, psixi xəstəliklərin əmələ gəlməsi), ictimai faktorlar (ictimai və mədəni həyat səviyyəsi, tibbi yardımın təşkili və s.) nəzərə alınmalıdır. Eyni zamanda patogen daxili faktorlar əsasən irsi xəstəliklər, immunitet və s. ilə bağlıdır. Odur ki, pasientin xəstəliyin hansı mərhələsində və şəraitdə qeyd edilən ölümə razılıq verməsi dəqiqləşdirilməyib.

Eyni zamanda həmin cinayətin obyektiv cəhətlərdən biri kimi hər hansı vasitə və yaxud hərəklə tezləşdirmədə – zəhərli iynə vurulması və güclü təsir edən zəhərin də qəbulu məsələsində də – ziddiyyətlər vardır. Belə ki, istər-istəməz zəhərli iynə və ya güclü təsir edən, ölümə səbəb olan həmin maddənin (zəhərin) cinayətin subyektinin haradan əldə etməsi, əldə etmənin özünün qanunla qadağan edilib-edilməməsi və s. suallar ortaya çıxır. Məsələn, metil spirtinin (metanol) 10-150 ml, xlor üzvlü birləşmələrinin 30 q., psix-

otrop təsirə malik olan barbitukatlardan (luminal) 100 mq/kq, xolinolif (məs.: atropin) 0,1 kq, narkotiklər (məs.: morfin) 0,1-0,2 q, aksen və onun birləşmələri 0,06-0,2 q, mis və birləşmələri (mis kuponu) 10 ml, qurğuşun və birləşmələri 20-50-qr ölüm dozası hesab edilir.

ƏMƏLİN TÖVSİFİ:

Əməlin tövsifi ilə əlaqədar qeyd etmək lazımdır ki, sərbəst əldə edilənlər istisna olmaqla, narkotik vasitələrlə və ya psixotrop maddələrlə yanaşı, onlara aid olmayan güclü təsir edən və ya bu qəbildən olan maddələri əldə etdikdə və ya tezləşdirdikdə evtanaziya cinayətinin subyekti Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 240.1-ci maddəsi ilə və ya qanunsuz olaraq narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və ya prekursorları bu məqsədlə əldə etdikdə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 234.1-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyəti daşıyır (yəni evtanaziyanın tərkib hissəsinə çevrilir və bunsuz həmin cinayət tərkibi yaranmır). Məlum olduğu kimi, ambulator xəstələrə dərman reseptləri yazılması qaydalarına görə zəhərləyici və narkotik maddələrin adları birinci, qalan tərkib hissələri sonra yazılır.

Evtanaziyanın subyekti narkotik vasitələri və psixotrop maddələri əldə etmək hüququ verən reseptləri tibbi göstəricilər olmadan qanunsuz aldıqda və ya saxtalaşdırılmasında iştirak etdikdə, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 239-cu maddəsi ilə də məsuliyyət daşıyır. Beləliklə, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 135-ci maddəsinin obyektiv cəhəti kimi, hər hansı vasitənin özü başqa cinayət tərkibləri yaradır və obyektiv cəhətin əsas əlamətinə çevrilir.

Qanunun mənasına görə, evtanaziya cinayətini törətmək üçün xəstəyə ölümə səbəb olan ağır xəsarətlərin yetirilməsi siyahısının aydınlaşdırılması da zəruridir. Bu xəsarətlərin siyahısı Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 08 fevral 1999-cu il tarixli 09 sayılı əmri ilə təsdiq edilmiş “Bə-dən xəsarətlərinin ağırlıq dərəcəsinin məhkəmə-tibbi təyini Qaydaları”nın 7-ci bəndində verilib. Həmin qaydalarda həyat üçün təhlükə törədən və ya adi gedişində ölümə nəticələnən xəsarətlər nəzərdə tutulur.

Məlum olduğu kimi, ağırlaşdırıcı hallarda adam öldürmə həmişə qəsdən törədilir (Maddə 120.2). Cinayətin subyekti bütün hallarda zərərçəkmişin

ölümünü arzulayır, məqsəd və motivi buna yönəlir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 135-ci maddəsində cinayətin motivi – xəstəni iztirablardan qurtarmaq üçün yazığı gəlib pasientin xahişi ilə onu öldürməsi – çox ziddiyyətli və məntiqsiz görsənir.

Belə ki, ağır sağalmayan xəstəliyə düçar olan xəstələri iztirablardan qurtarmaq üçün ağrıkəsici və sakitləşdirici tibbi preparatlardan istifadə etmək, xəstənin vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün konsilium keçirib tibbi-psixoloji tədbirlər görmək mümkündür. Odur ki, heç bir şəxs xəstəyə yazığı gəlib belə “fədakarlığa” getməz. Bu mövzu üzərində durarkən, cinayətin harada törədilməsinin şərhinə də ciddi ehtiyac vardır. Həmçinin, tibbi personalda aşağı yaş həddinin 20-25 götürüldüyünü və tibbi təhsili olmayan 16 yaşlı şəxsin bu cinayəti törətməsi də inandırıcı görünür.

Evtanaziyanın mütəmadi tətbiq edildiyi ABŞ və Avropa dövlətlərində müxtəlif yaş qrupunda olan xəstələrin əmlak və digər qiymətli vəsaitlərinin könüllü evtanaziya təşkilatlarına keçirməsi, ölümə razılıq və əmlak münasibətlərinin tənzim edilməsinin notarial qaydada təsdiqi, həkimlərin iştirakı ilə bu prosesin icrası və s. mərhələli proseslərin genişlənmə mexanizmi yuxarıda ətraflı qeyd etdiyimiz məsələlərdən xəbər verir. Belə ki, cinayətdə “şəfqətli ölüm” yox, əsas məqsəd və motiv əmlak və vərəsəlikdən yaranan əmlak payının əldə edilməsinə yönəlir. Bu halda Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 120.2.5-ci maddəsinin tərkibi yaranır.

Cinayət Məcəlləsinin 135-cı maddəsinin tərkib hissəsi kimi, pasientin həyatının davam etməsinə kömək edən süni tədbirlərin dayandırılmasına gəldikdə, ağ ciyərlərin və böyrəyin süni nəfəs aparatına qoşulmasının və digər tibbi tədbirlərin fəaliyyətinə son qoyulması başa düşülür. Bu tibbi avadanlıqlar əsasən reanimasiya və xüsusi palatalarda yerləşdirilmiş pasientlərə tətbiq edilir. Həmin cihazlardan isə tibbi biliyi olan tibb mütəxəssisləri, bu sahədə ixtisaslaşmış reanimatoloq həkim və tibb bacıları istifadə edirlər.

Reanimatoloqun vəzifəsi ölməkdə olan orqanizmin həyatı uğrunda mübarizəsinin tibbi qanunauyğunluğunu öyrənmək və ölümün müəyyən bir mərhələsi adlanan kliniki ölüm dövründə pasientin həyatının bərpasına çalışmaqdan ibarətdir. Odur ki, kliniki ölüm halında olan xəstənin ölümə razılıq verməsi və həkimin pasientə yazığı gəlib həmin aparatları dayandıraraq pasientin ölümünə nail olması inandırıcı görünür. Evtanaziyanın, həmçinin suisid, sadomiya, hannibal-

izm və mayalanma əleyhinə dərmanlardan istifadənin, homoseksualizmin, narkotik maddələrdən sərbəst istifadənin leqallaşdırılması, şübhəsiz ki, cəmiyyət üçün çox ağırlı problemlər yaradacaq.

Ayrı-ayrı şəxslərin əmlakına sahib olmaq və ya intiqam almaq üçün “xəstənin” “şəfqətli ölümə razılıq verməsi” və bu ölüm aktının icrasının da cinayət məsuliyyətinə səbəb olmamasının hansı şəraitə yol açacağını təsəvvür etdikdə, göz önünə dəhşətli bir mənzərə gəlir. Və yaxud da kimsə vəhşiliyin ən iyrənc forması sayılan hannibalizmin qurbanı olmaq istəməz...

Qeyd etmək lazımdır ki, 02 aprel 1999-cu il tarixli Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 97.1-ci maddəsinə (evtanaziya) əlavə edilmişdi. Maraqlı cəhət budur ki, istər “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunda (Qanunun 38-ci maddəsi), istərsə də Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin köhnə redaksiyasında 97.1-ci maddəsinə əlavə – evtanaziya təhrik etmə – qeyd edilsə də, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin yeni redaksiyasında (Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 135-ci maddəsində) bu, qeyd edilməyib və həmin maddədən çıxarılıb.

“Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunun 10-cu maddəsinin 2-ci hissəsində birbaşa qeyd edilir ki, insanların həyat və sağlamlığı üçün təhlükə törədən faktları və halları gizlədən vəzifəli şəxslər qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə cəlb edirlər.

Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 may 2006-cı il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi haqqında” Əsasnamənin 8.20-ci maddəsində göstərilir ki, Səhiyyə Nazirliyinin vəzifəsi öz səlahiyyətləri daxilində əhalinin tibbi yardım almaq sahəsində hüquqlarının həyata keçirilməsini təmin etmək və həmin hüquqların pozulmasının qarşısını almaqdan ibarətdir.

Həmçinin, qulluq mövqeyindən sui-istifadə edən vəzifəli şəxslər də həmin cinayətə görə məsuliyyət daşıyır. Maraqlı cəhət odur ki, qəsdən adam öldürmənin sadə formasında (AR CM-nin 120.1-ci maddəsi) cəza növü kimi 7 ildən 12 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. AR CM-nin 135-ci maddəsinə gəldikdə, son hədd kimi 3 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur.

Qeyd etmək lazımdır ki, 15 ildən artıq qüvvədə olan Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin

135-ci maddəsi ilə indiyədək bir nəfər də olsun cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməyib.

MDB məkanında – istər Rusiya Federasiyasının, istər Belarus, Ukrayna, Gürcüstan və Estoniyanın, istərsə də digər respublikaların cinayət məəcəllələrində də evtanaziyaya dair ayrıca maddə yoxdur. Hamısının cinayət qanunvericiliyində bu əmələ görə cinayət məsuliyyəti ağırlaşdırıcı hallarda qəsdən adam öldürmə və digər maddələrlə tövsif edilir.

NƏTİCƏ:

Yekun olaraq, bildirmək istəyirəm ki, ölkə başçısı Cənab İlham Əliyev son çıxışlarında dəfələrlə milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması ilə bağlı həyəcan təbili çalaraq, bütün xarici təsir və təhdidlərin qarşısında hamımızın səfərbər olunmasının vacibliyini vurğulayıb, sağlam, vətənpərvər və təhsilli nəslin yetişdirilməsini dövlət siyasətinin zəruri istiqamətlərindən biri kimi qarşıya qoyub. Düşünürəm ki, bütün bunlara yenidən baxmaq və milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması yönündə cəza siyasətini sərtləşdirmək çox zəruridir.

